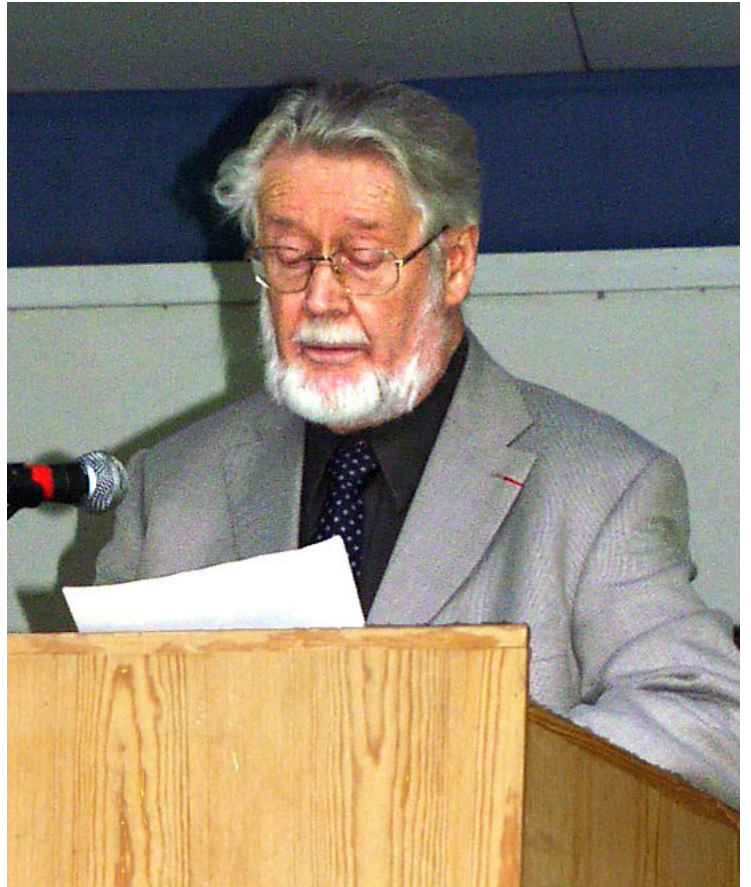


Utdelning av Dalslands-medaljen på Baldersnäs den 20 juli 2002



Medaljör



Harangör Georg Suttner



Medalj nr 79 framsida



baksida

Harangör Georg Suttners tal till Dalslandsmedaljören Björn Carlén 20 juli 2002

Den nyblivne dalslandsmedaljören Björn Carlén är en fin representant för en dalsländsk tradition, den nämligen att bildläraren tillika är konstnär. Ett flertal av Carléns kollegor med dessa funktioner har varit verksamma vid utbildningar på olika orter i Dalsland. Sammanställningen bildlärare/konstnär har visat sig vara en synnerligen fruktbar symbios, som för elevernas räkning tycks medföra en alldeles självklar introduktion i bildens och konstens mångskiftande och rika värld. Björn Carlén har i sin pedagogiska gärning varit en fullföljare av denna tradition. Efter studier på Konstfackskolan i Stockholm fr.o.m. 1953 t.o.m. 1959 - studier, som han senare kompletterade med utbildning i datorgrafik vid Umeå universitet - fick han tjänst som bildlärare vid gymnasiet i Åmål 1962. Där verkade Björn Carlén ända fram till pensioneringen för något år sedan.

Man kan med fog hävda att Carléns livsgärning - med viss generalisering - omfattar tre huvudområden. För det första: Hans pedagogiska gärning. För det andra: Hans insatser för konstlivet på Dal. För det tredje: Hans egen konstnärliga verksamhet. Många är de elever, som vittnat om hans stimulerande och eminenta kapacitet som pedagog. Han har satsat mycket mer i sin lärargärning än vad den strikt schemalagda undervisningen föreskriver. Bildkonsten har alltid givits en central ställning i Carléns pedagogik. Hans egen konstnärliga utveckling med allt vad det innebär även av tekniska innovationer, har avspeglats i hans pedagogik och på så vis har eleverna tillförts erfarenhet av både tradition och förnyelse - värdefulla kunskaper att bära med sig genom livet. Ett flertal av Carléns elever har sedermera själva beträtt den konstnärliga banan.

Alltsedan 1975 då Björn Carlén utsågs till konstnärernas representant i den arbetsgrupp som skulle ta itu med Konstföreningens 40-årsjubileum har Carlén haft sitt finger med i det mesta som hänt i dalsländskt konstliv. Med sin organisationsförmåga, sitt sinne för krav på ordning och reda har han varit en stor tillgång både för sina kollegor och för konstlivet i stort. Han har vunnit respekt och förtroende hos myndigheter, föreningar, organisationer och förtroendevalda utanför den inre konstnärliga kretsen. Vid den stora dalsländska manifestationen på Liljevalchs i Stockholm gjorde han en avgörande insats med inlån från museer, layouter till affisch och katalogomslag. Han gjorde också en dokument-fotografering av samtliga utställda verk. Carlén arbetade med utställningen från februari till december detta utställningsår. Som vanligt icke arvoderad.

1976 blir han för ett år ordförande i konstnärssektionen och från år 1977 ingår han som medlem i Dalslands Konstförenings arbetsutskott, ett uppdrag han alltjämt innehar. Han har tillsammans med kulturchef Inga-Britt Jonsson startat Åmåls allmänna konstförening "Konstbild 82" och 1995 tog han initiativet till en personalkonstförening inom Karlbergsgymnasiet i Åmål. Sedan 1993 ser vi Carlén återigen som ordförande för den sammanslutning av dalsländska konstnärer som nu efter reviderade stadgar heter Dalslands Konstnärsförbund. I samband med Konstföreningens 60-årsjubileum sammanställde Carlén boken "Konstnärer i Dalsland".

Som framgår av dessa axplock ur Björn Carléns sociala och administrativa engagemang har denne smålandsfödde dalslänning under ca 3 decennier gjort betydande, ja avgörande insatser för konstlivet på Dal. Att ha bedrivit denna omfattande verksamhet på ett så kvalificerat sätt har endast varit möjligt tack vare den beprövade erfarenhet och insikt han erövrat genom sin egen verksamhet som konstnär. Ty! Parallellt med de övriga arbetsuppgifterna har Björn Carlén hela tiden varit verksam som konstnär.

Han debuterade redan 1964 genom sitt deltagande i Liljevalchs vårsalong, en årligen återkommande salong, som han numera representerats i vid 6 olika tillfällen. Efter att ha blivit invald i Konstnärssektionen 1968 har han sedan dess deltagit i samtliga höst- och sommarsalonger i Dalsland. Hans första separatutställning på hemmaplan ägde rum i Åmåls nybyggda konsthall samma år (1968). Separatutställningarna har med

åren blivit många: 5 i Stockholm, 3 i Göteborg samt i Malmö, Uppsala, Karlstad, Vänersborg, Trollhättan och Grenå i Danmark - bara för att nämna några av de viktigaste. Bland det stora antalet grupp- och samlingsutställningar - såväl inom som utomlands bör nämnas deltagandet i utställningar i Krakow, Nürnberg, Rio de Janeiro, Torun i Polen och Fredrikstad i Norge. Särskilt vill jag fästa uppmärksamheten på den prestigefyllda grafiktriennalen i Krakow 1994. Här visade Carlén för första gången sina nya stereoskopiska bilder. Ytterligare 2 gånger har Carlén deltagit i utställningen i Krakow, senast år 2000. Hans omfattande utställningsverksamhet uppgår till häpnadsväckande 267 framträdanden, varav 89 separata.

8 offentliga utsmyckningar har Carlén hunnit med, bl.a. i huvudentrén vid Dalslands sjukhus, Nya länssjukhuset i Jönköping samt så sent som innevarande år i Karlstads lasarett. Björn Carlén är med sin konst representerad i olika offentliga sammanhang med över 300 verk: Statens Konstråd, svenska och utländska museer, i Riksdagshuset samt i landsting och kommuner. Han är invald som medlem i ett stort antal konstnärorganisationer: Dalslands Konstnärsförbund, Konstnärernas Riksorganisation, Grafiska Sällskapet, Svenska Konstnärernas Förening, Grafik i Väst och Konstnärscentrum Väst.

Hur kan man då karaktärisera Björn Carléns konstnärsskap? Jag kommer att tänka på Ivan Aguélis ord: Man kan aldrig vara nog enkel, nog precis. Carléns mål är - med hans egen formulering - att skapa balans, rytm, renhet, helhet, klarhet men ändå mångtydighet. Det går inte att placera in Carlén i någon speciell stil eller ism. I hans bilder finns incitament av både konstruktivism, symbolism, neoplasticism och surrealism. Han har sin förankring i antiken och renässansen men har också inspirerats av Mondrians och Kandinskys teorier. Han arbetar gärna med teman, ofta under lång tid. De senaste åren har han med långt utvecklad datorgrafik arbetat med temat "I Ching", inspirerad av en ca 5000 år gammal spådomsbok. De s.k. platoniska kropparna; kuben - tetraedern - oktaedern - ikosaedern och dodekaedern d.v.s. fyr- åtta-, ja upp till tjugo liksidiga triangelformer samt kubformer och kroppar, som begränsas av tolv regelbundna femhörningar, förekommer ofta i Carléns bilder. De står som ideogram eller symboler för jord - eld - luft - vatten och rymden. Sfären är kanske den mest förkommande formen. Sfären och cirkeln symboliserar det eviga, det hela, det oföränderliga och själsliga. Han ställer öppenhet, mjukhet och rundhet i kontrast till skarpt, kantigt och slutet. Detta ger bilderna en mångtydighet, rytmisk variation och styrka. "La force et les contrastes", som min gamle läromästare Fernand Léger underströk betydelsen av. Avslutningsvis vill undertecknad citera ett par relevanta uttalanden om Carléns konst:

"Björn Carléns EXIT och SÖKAREN är storslagna - monumentala - men ändå inte patetiska. Här ställs de eviga frågorna - men utan åthävor. Här möts ljus och mörker - här ställs mjuka sinusformer mot knivskarpa 90-gradersvinklar. Omärkligt glider färger och gråtoner in i varandra."

(Anders Börgö i Bergslagsposten)

"Carlén lockar alltså åskådaren till en sorts experimentell inlevelse, till att läsa in sig själv och sin föreställningsvärld i bilderna. Den som inte ger sig tid med det gör sig icke besvär. Men den som ger sig tid och släpper ut alla känslspröten får utdelning."

(Bengt Holmberg i Bohuslänningen)

Björn Carlén har redan erhållit många stipendier och utmärkelser både från konstföreningar, landsting och kommuner. Nu får han den finaste av dem alla - Dalslandsmedaljen! Han har meriterat den. Han är den väl värd!

Georg Suttner